

- «dóna voltes». *Quan et sentis de marbre*. **Gossos.**
- «dóna voltes». *Quin sentiment*. **Syphosis.**
- «mitja volta dóna». *Fugir*. **Pinka.**
- «donant voltes». *Has perdut*. **Sau.**
- «donant voltes». *Deixa'm dir una cosa*. **Sopa de Cabra.**
- «donarà voltes». *Deixa'm dir una cosa*. **Sopa de Cabra.**
- «donar un volt». *Baby only you*. **Gossos.**
- «olor a terra mullada». *Està plovent*. **Els Pets.**
- «teníem que fugir». *Planetes transparents*. **Ja T'Ho Diré.**
- Negacions:
 - «mai → trobaràs». *Mai trobaràs*. **Sopa de Cabra.**
 - «ningú → et podrà dir no». *Trepitja fort*. **Lax'n'Busto.**
 - «res → es mou». *Res no es mou*. **Ja T'Ho Diré.**
- Article neutre castellà:

- «lo que me queda». *Sa gent que no he trobat*. **Fora des Sembrat.**
- «de lo més bé». *Entre tu i jo*. **Ocults.**
- Formes verbals incorrectes:
 - «beguent». *Rodeo man*. **Tomeu Penya.**
 - «beguent». *Mira la mar*. **Fora des Sembrat.**
 - «conduiguent». *Gràcies per sa ràdio*. **Tomeu Penya.**
- Ús incorrecte dels clítics:
 - «no te _vagis». *Crack de nit*. **Mal Vici.**
 - «no vull anar-me _avui». *Fugir*. **Pinka.**
 - «_ es va dur les teves pors». *Mou-te lentament*. **Menaix a Truà.**
- Pronominalització verbal:
 - «m'he trobat el Gerard». *Gerard*. **Gossos.**←

Es pot dir «clicar»?

MAR MASSANELL I MESSALLES
Universitat Oberta de Catalunya

Es pot dir *clicar*? En català és *delfinari* o *dofinari*? Com n'hem de dir en català del *chapapote*? Com es diu, *patera* o *pastera*? Com se'n diu en català del *mobbing*? A què correspon la sigla *SARS*? Aquestes han estat les sis consultes que, al llarg de l'any 2003, ha hagut de respondre més freqüentment el centre de terminologia TERMCAT, segons s'explica en el web d'aquest organisme coordinador de les activitats terminològiques en llengua catalana <<http://www.termcat.net/>> (23-1-2004).

Creat l'any 1985, el TERMCAT és un consorci integrat per la Generalitat de Catalunya, l'Institut d'Estudis Catalans i el Consorci per a la Normalització Lingüística i actualment es regeix pel Decret 217/1997 de 30 de juliol. Aquest centre de terminologia té encomanada la normalització dels neologismes en llengua catalana, és a dir, la fixació de les formes catalanes més adequades per a referir-se als nous conceptes que sorgeixen en els àmbits científics i tècnics. Entre les seves finalitats hi ha la promoció, elaboració i difusió de recursos terminològics i també la prestació

de serveis d'assessorament per a facilitar l'ús de la llengua en els àmbits científics, tècnics i socioeconòmics. Una part d'aquests serveis d'assessorament es duen a terme mitjançant el web del TERMCAT, a través de tres vies: el CERCATERM, la *Neoloteca* i la *Biblioteca*, a les quals ens referirem tot seguit.

El CERCATERM és un servei multilingüe de consultes terminològiques en línia, al qual hom pot accedir com a visitant o com a usuari registrat. Aquest servei permet de resoldre dubtes sobre terminologia dels diversos àmbits d'especialitat. Per a fer una consulta, només cal introduir el terme que es busca al camp *Text de la consulta* i indicar a quina àrea temàtica pertany, a través d'un menú desplegable amb una trentena d'opcions. Si hom no està del tot segur de la forma que pren el terme cercat, és possible recórrer a l'ús de comodins. Així, es pot substituir un caràcter dubtós per un interrogant o bé posar un asterisc en comptes de dos o més caràcters. El resultat de la consulta serà una llista ordenada alfabèticament dels registres –dos-cents com a màxim– que compleixin les condicions de la cerca

en qualsevol dels seus camps, sigui la denominació, la definició o les notes. Cada registre, sempre acompanyat de la indicació de l'àrea temàtica a què pertany, és clicable: d'aquesta manera es pot accedir a la fitxa lexicogràfica vinculada, en la qual consten la definició del terme, la seva traducció en diversos idiomes i els sinònims amb què compta. Per a interpretar correctament aquestes informacions són molt útils la llista d'abreviacions i la d'indicadors de llengua, accessibles des de la mateixa pàgina del CERCATERM.

Prenguem *clicar* com a mostra. De la seva cerca n'obtenim dos registres, *clic* i el mateix *clicar*, tots dos vinculats a l'àmbit temàtic «Electrònica. Informàtica. Telecomunicacions». Si entrem a la fitxa lexicogràfica del primer, veiem que s'especifica que és un terme informàtic, de gènere masculí, equivalent al castellà *clic*, al francès *déclit* i a l'anglès *click*, emprat per a designar l'«Acció de prémer i deixar anar ràpidament un dels botons del ratolí sense moure la busca del punt seleccionat»; a més, una nota avisa que la forma verbal corresponent a aquest substantiu és *fer*

(un) clic o clicar, raó per la qual el cerador ha inclòs aquest registre en la resposta a la nostra petició. Si entrem a la segona fitxa lexicogràfica, veiem que *clicar* és un verb intransitiu, de l'àmbit informàtic, sinònim de *fer (un) clic*, que significa «Accionar un botó del ratolí» i es tradueix per *clicar*, *hacer clic* o *pinchar* en castellà, per *cliquer* en francès, per *clizzare* en italià i per *to click* en anglès.

Si en alguna ocasió la resposta automàtica que ens proporciona el CERCATERM no esvaeix del tot els nostres dubtes, aquest ens ofereix encara una altra possibilitat: després de registrar-nos com a usuaris –sense cap cost econòmic–, podem entrar en el *Mòdul d'atenció personalitzada*, des del qual ens serà possible detallar la nostra qüestió i obtenir una resposta específica. Només cal indicar sobre quin terme formulem la consulta –el podem introduir en català, castellà, anglès, etc.–, a quina àrea temàtica pertany, què en volem saber exactament i, si podem, quina és la seva definició, en quin context s'utilitza o qualsevol altra observació que pugui ser útil a qui ha de respondre. I, si ho preferim, en lloc d'omplir aquest formulari, podem enviar un correu a l'adreça <consultes@termcat.net> o bé trucar al número de telèfon 93 452 61 60. Això sí, cal tenir en compte que aquest servei només s'adreça a la resolució de dubtes sobre terminologia especialitzada i, per tant, no és pertinent de trucar-hi per a aclarir dificultats lingüístiques d'altres menes.

El segon recurs que ens ofereix el lloc web del TERMCAT és la *Neoloteca*, el diccionari en línia dels neologismes tècnics i científics normalitzats en català pel Consell Supervisor del TERMCAT, que conté la definició de cada terme –n'hi ha més de 5.300– i les seves equivalències en altres llengües. Aquest Consell Supervisor és presidit pel doctor Joan Veny, membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i catedràtic de dialectologia catalana de la Universitat de Barcelona, i en formen part Maria Bozzo i Jaume Vernet, del IEC, i Rosa Colomer, Francesc Xavier Fargas i Dolors Montes, del TERMCAT. Té com a assessors permanents Lluís M. Jiménez de Cisneros, enginyer industrial, i David Jou, catedràtic de física.

La *Neoloteca* reposa en l'índex alfabètic dels termes catalans normalitzats pel Consell Supervisor del TERMCAT.

Aquest índex pot presentar-se d'una manera completa o bé es pot optar per la visualització selectiva dels termes corresponents a un dels vint-i-nou àmbits temàtics que ofereix el menú. Clicant qualsevol dels ítems indexats, s'accedeix a la fitxa terminològica vinculada. Així, per exemple, si visitem la corresponent a *clic d'entrada*, se'ns informa que aquest sintagma, de l'àmbit temàtic d'Internet, designa el «Clic d'accés a una pàgina web que és comptabilitzat per a obtenir dades estadístiques», que en anglès es coneix com a *click-through* o *clickthrough*, forma, aquesta

minada informació», ja que convé designar aquesta acció amb el verb *buscar* o amb el seu sinònim *cercar*, que tenen com a equivalents el castellà *buscar*, el francès *chercher* i *rechercher* i l'anglès *to search*. Igualment veiem que **formatejar* ha perdut la batalla davant de *formatar*, el terme seleccionat en fi per a referir-se a l'acció d'«Adaptar un suport a un format determinat perquè el sistema hi pugui llegir i escriure dades», el que en castellà es coneix per *formatear*, en francès per *formater* i en anglès per *to format*.

És remarcable el fet que alguns

darrera, adoptada pel francès i el castellà, llengua en què també s'empra *pulsación pasante*; a més, una nota sobre l'àmbit d'ús ajuda a la seva contextualització, ja que indica que actualment és molt utilitzat en publicitat, especialment en les cibertires.

Cal destacar que, en l'índex de termes normalitzats de la *Neoloteca*, s'hi intercalen, sempre distingides amb un asterisc, aquelles formes valorades i finalment desestimades pel Consell Supervisor del TERMCAT, les quals remeten als termes equivalents que han estat efectivament normalitzats. És el cas de **cuqui*: si hi cliquem damunt ens adonarem que se'ns envia a la fitxa lexicogràfica de *galleta*, terme de l'àmbit temàtic d'Internet amb el qual s'anomena el «Fixer amb informació sobre els hàbits, les preferències i el comportament d'un internauta que visita una pàgina web, que el servidor envia al disc dur de l'ordinador de l'internauta mitjançant el navegador», o sigui el que en anglès s'anomena *cookie*, en castellà *galleta* i en francès *mouchard* o *témoin de connexion*. Passa el mateix amb **recercar*, verb desestimat per al concepte «Provar de trobar una deter-

manlleus admesos per al català sense adaptació gràfica porten un codi entre claudàtors que n'indica la llengua de procedència, a fi de facilitar-ne la pronúncia. És el cas dels termes *byte* i *hacker*, manlevats de l'anglès. Cal dir, però, que l'un i l'altre disposen de sinònims més nostrats –si bé força menys sentits. D'una banda, *byte*, que és un acrònim de *binary term* que designa la «Cadena de bits de longitud fixa (habitualment 6 o 8) tractada com a unitat per l'ordinador i que generalment correspon a un caràcter del codi ASCII», té com a sinònim *octet*, atès que actualment un byte sol estar constituït per 8 bits. De l'altra, *hacker*, definit com a «Persona apassionada per la informàtica, que té un gran coneixement de les xarxes i els sistemes informàtics i un viu interès per explorar-ne les característiques i per posar a prova les seves habilitats en aquest àmbit», pot substituir-se per *furoner*, designació força més expressiva, basada en una metàfora sobre el comportament del furó o, més ben dit, sobre la interpretació que els humans fem dels hàbits d'aquest animal aficadís.

Encara resta per assenyalar que la

Neoloteca conté índexs en alemany, anglès, castellà i francès. Si coneixem el mot que ens interessa en alguna d'aquestes llengües, doncs, podem cercar-hi per a accedir a la fitxa de l'equivalent català. Així, partint del castellà *desfragmentar* arribem a la informació lexicogràfica del català *compactar*, «Desplaçar físicament fitxers, biblioteques o carpetes dins d'un suport d'emmagatzematge i concatenar-los de manera que es concentri tot l'espai que no s'utilitza en una única àrea indivisa». O bé, estirant el fil de l'anglès *at*, descobrim que els equivalents normalitzats en català són els termes *arrova* i *rova*, que designen el «Símbol format per una a semicercada que, en una adreça de correu electrònic, separa el nom de l'ordinador de l'internauta del nom de l'ordinador que li dona hostatge», és a dir, el símbol @. Fins i tot existeix un índex en llatí amb els noms científics d'algunes plantes i animals, els quals remetent a la denominació catalana normalitzada i als equivalents en diverses llengües. Com a curiositat esmentem el fet que aquesta llista és presentada en llatí: INTRAVISTIS IN PAGINA[M] LATINORUM NOMINUM PLAN<C>TARUM ANIMALIUMQUE. És a dir, «heu entrat a la pàgina dels noms llatins de plantes i animals».

Per als visitants habituals de la *Neoloteca*, hi ha una secció especialment interessant, perquè amb un cop d'ull els permet d'estar al dia dels termes que el Consell Supervisor del TERMCAT va normalitzant o, per contra, va desestimant –aquests darrers marcats sempre amb un asterisc. Ens referim a la secció *Noves incorporacions*, que recull les darreres recomanacions terminològiques d'aquest organisme. Ara, per exemple, hi hem trobat uns quants termes relacionats amb els esports nàutics i una bona llista d'incorporacions referents a la pràctica del golf.

El tercer recurs al qual podem accedir des de la pàgina d'inici del TERMCAT és la *Biblioteca*, que aplega les obres de terminologia tècnica i científica en català i informa dels projectes lexicogràfics en procés d'elaboració. Hi trobareu les referències bibliogràfiques dels diccionaris, vocabularis, lèxics i materials de divulgació que contenen terminologia en català, amb informació del nombre de termes que apleguen, de les llengües que consideren i del tipus de contingut –definicions, il·lus-

tracions, etc. La *Biblioteca* es divideix en dues seccions, anomenades *Biblioteca terminològica* i *Biblioteca TERMCAT*. La primera conté la totalitat de les obres de terminologia catalogades, tant si el TERMCAT hi ha intervingut com si no, mentre que la segona selecciona només les referències bibliogràfiques de les obres que han estat elaborades o assessorades pel TERMCAT. Com que aquestes referències aparei-

xen sempre precedides d'una icona distintiva, però, a la *Biblioteca terminològica* també són fàcilment identificables. D'altra banda, si el que us interessa són les publicacions sobre teoria terminològica, esteu d'enhorabona per dos motius: en trobareu una llarga llista en l'apartat específic *Bibliografia sobre terminologia*, al qual s'entra des de la *Biblioteca*, i, a més, podreu accedir en línia als diversos documents en què es detallen els criteris metodològics i terminològics que aplica el TERMCAT, aquest cop des de la pàgina d'inici del web, clicant a *criteris*.

A la *Biblioteca*, les referències bibliogràfiques són presentades optativament segons tres classificacions: per temes –amb un menú de cinquanta àrees temàtiques–, per títols –cal recordar que en l'ordenació alfabètica no s'hi té en compte l'article en posició inicial, d'acord amb les normes de documentació– i per autors. Si naveguem per l'àrea temàtica «Informàtica. Tecnologies de la informació», serà fàcil d'arribar a bon port, perquè tenim prou obres fermes a la vista. Fóra convenient recalcar, per exemple, en el diccionari terminològic *Societat de la informació*.

Noves tecnologies i Internet (Barcelona, TERMCAT, 2003, 345 pp.), elaborat al TERMCAT sota la direcció de Rosa Colomer i Ester Franquesa. La primera edició d'aquest diccionari, apareguda l'octubre del 2000, ha estat revisada i ampliada per a la segona edició, enllestida el juny del 2003, en la qual s'arriba a la xifra de 2.071 termes catalans amb informació gramatical, definició, correspondència en castellà, francès i anglès –amb índexs finals en cadascuna d'aquestes llengües– i, si escau, notes per a facilitar-ne l'ús. Així, per exemple, en l'entrada *intranet* es recull que aquest terme és femení, que revesteix la mateixa forma en català, castellà, francès i anglès, que designa una «Xarxa informàtica per a l'ús intern d'una empresa o una organització, dissenyada i desenvolupada seguint els protocols propis d'Internet, generalment TCP/IP, però sense estar-hi connectada necessàriament» i, en nota, s'acclareix: «Generalment, les intranets són una rèplica del web i sovint posen a disposició de tots els membres d'una empresa o organització, també dels teletreballadors, els seus recursos.»

En darrer lloc, no hem d'oblidar que des de la *Biblioteca* es dona pas a l'apartat *Projectes en curs*, que mostra quins treballs terminològics en català són en procés d'elaboració. Sense canviar d'àrea temàtica, veiem que sota l'epígraf «Informàtica. Tecnologies de la informació» s'anuncien tres projectes en els quals treballa actualment el TERMCAT: el tríptic *Telefonia mòbil*, que presentarà uns quaranta termes en versió catalana, castellana i anglesa, el vocabulari *Terminologia del comerç electrònic*, que aplegarà uns dos-cents termes catalans acompanyats de la definició i de la correspondència en castellà, francès i anglès, i el *Diccionari d'informàtica*, que recollirà la definició d'uns mil cinc-cents termes catalans normalitzats i la seva equivalència en anglès. Ben segur que en aquest darrer retrobarem la solució a la consulta estrella de l'any 2003: Es pot dir *clicar*?

Per cert, per si no ha quedat prou ben aclarit, es pot dir *clicar* (i també *fer clic*, *fer un clic*, *fer doble clic* i *fer un doble clic*). Pel que fa a la resta de preguntes amb què encapçalàvem la secció, què us sembla?, us animeu a buscar-ne les respostes a <<http://www.termcat.net/>>? Bona cerca!←